

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **M. K.**, zast. Mgr. Jiřím Šubrtem, advokátem se sídlem T. G. Masaryka 250, Náměst' na Hané, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 5. 2018, čj. MV-43385-4/SO-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 7. 2018, čj. 22 A 30/2018-16,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 7. 2018, čj. 22 A 30/2018-16, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce, který je občanem Ukrajiny, požádal dne 7. 11. 2017 na Zastupitelském úřadě České republiky ve Lvově o udělení dlouhodobého víza za účelem podnikání. Žádost byla dne 20. 11. 2017 postoupena Ministerstvu vnitra, které dne 9. 2. 2018 rozhodlo s odkazem na § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, že žalobci dlouhodobé vízum neudělí, neboť z pohovoru se žalobcem vyplynulo, že jím deklarovaná podnikatelská činnost na území České republiky je pouze formální. Žalobce zejména není řádně informován o své obchodní společnosti Lev But, s. r. o., a místo jejího vedení vykonává práce na stavbách, které vyplývají z předmětu její obchodní činnosti. Žalobce podal v reakci na toto rozhodnutí žádost o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza. Žalovaná však žádosti žalobce nevyhověla.

[2] Žalobce následně podal proti rozhodnutí žalované žalobu, kterou krajský soud odmítl, protože nebyly splněny podmínky její přípustnosti. Krajský soud s odkazem na § 171 písm. a) zákona o pobytu cizinců konstatoval, že správní soudy v návaznosti na závěry přijaté v rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 12. 2017 ve věci *Soufiane El Hassani proti Minister Spraw Zagranicznych*, C-403/16, dovozují, že právní úprava o vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o novém posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza je v rozporu

s čl. 32 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ve spojení s čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, proto se nepoužije (viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2018, čj. 45 A 102/2016-23). Také v případě neudělení dlouhodobého víza (nad 3 měsíce), které vízový kodex neupravuje a které jinak zůstává v kompetenci členských států, dovedil NSS v rozsudku ze dne 4. 1. 2018, čj. 6 Azs 253/2016-49, přípustnost soudního přezkumu rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem studia, a to s ohledem na směrnici Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004. Krajský soud zdůraznil, že v projednávané věci žalobce žádal o udělení dlouhodobého víza výlučně z důvodu podnikání (účast v právnické osobě). U tohoto důvodu pro udělení dlouhodobého víza se však v rozhodovací praxi správních soudů konstantně soudní přezkum s odkazem na § 171 písm. a) zákona o pobytu cizinců vylučuje (srov. např. rozsudek NSS ze dne 21. 11. 2013, čj. 7 As 80/2013-34). V projednávané věci se tedy podle krajského soudu nejedná o jeden z případů, v nichž judikatura dovozuje přípustnost soudního přezkumu.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalované

[3] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost. Stěžovatel namítá, že v návaznosti na judikaturu citovanou krajským soudem nelze činit rozdíly mezi jednotlivými druhy víz, neboť je zjevné, že se v případě těchto rozhodnutí vždy jedná o rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 7. 2013, čj. 1 Ans 9/2013-39). Takové rozhodnutí tedy musí být přezkoumatelné soudy (srov. analogicky rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci *El Hassani*, anebo rozsudek NSS ze dne 4. 1. 2018, čj. 6 Azs 253/2016-49).

[4] Stěžovatel navrhl, aby NSS kasační stížností napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Žalovaný se plně ztotožnil s usnesením krajského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Jedinou spornou otázkou je, zda krajský soud správně posoudil nepřipustnost žaloby.

[8] Podle § 171 písm. a) zákona o pobytu cizinců (ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 222/2017 Sb. s účinností k 15. 8. 2017) *jsou z přezkoumání soudem vyloučena rozhodnutí o neudělení víza; to neplatí, jde-li o neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie.*

[9] NSS ve shodě se svým nedávným rozsudkem ze dne 18. 9. 2019, čj. 10 Azs 112/2018-50, konstatuje, že z uvedeného ustanovení vyplývá, že pokud není žadatelem o vízum rodinný příslušník občana Evropské unie, nepodléhá rozhodnutí o neudělení víza soudnímu přezkumu. Tato výlučka ze soudního přezkumu není podle judikatury NSS a Ústavního soudu v rozporu s ústavním pořádkem České republiky (srov. rozsudek NSS ze dne 10. 9. 2009, čj. 9As 95/2008-45, č. 1955/2009 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 21. 11. 2013, čj. 7 As 80/2013-34, a např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 23/11, a usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2018, sp. zn. II. ÚS 582/2018). Dosavadní rozhodovací praxe tento závěr vyvodila z toho, že na udělení víza nemá žadatel nárok a neudělením víza není zasaženo do žádného základního práva, kterému podle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod náleží soudní ochrana.

pokračování

NSS však v rozsudku ze dne 10. 9. 2009, čj. 9 As 95/2008-45, připustil, „že s ohledem na budoucí vývoj zejména komunitární právní úpravy nevylučuje, že v budoucnu bude namísto se touto soudní výlukou (a zejména jejími dopady) zabývat a hledat nová řešení“. Předvídaná situace nastala, a NSS se proto na tuto otázku znovu zaměřil.

[10] Správní orgány České republiky uplatňují při vydávání víz nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, vízový kodex, příp. směrnici 2004/38/ES (v případě rodinných příslušníků občana Evropské unie). Podle čl. 32 odst. 3 vízového kodexu mají žadatelé, kterým byla žádost o udělení víza zamítnuta, právo na odvolání. Obsahem tohoto práva se zabýval Soudní dvůr Evropské unie v již zmiňovaném rozsudku *El Hassani*. Podle něj se podmínky opravného prostředku proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza řídí vnitrostátním právem každého členského státu. Musejí být však dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity, tzn. členské státy musí zajistit soudní ochranu práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva. Jelikož členské státy při posuzování důvodů zamítnutí žádosti o udělení víza vycházejí z ustanovení vízového kodexu (uplatňují unijní právo), musí rovněž brát v potaz ustanovení Listiny základních práv Evropské unie.

[11] Podle čl. 47 Listiny má každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Z téhož článku Soudní dvůr vyvodil možnost podrobit soudnímu přezkumu rozhodnutí správního orgánu, který sám nesplňuje podmínky nezávislosti a nestrannosti (srov. rozsudek ze dne 16. 5. 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, bod 55). Soudní dvůr proto ve věci *El Hassani* konstatoval, že „řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza, musí v určitém stadiu řízení zaručit možnost podání opravného prostředku k soudu“.

[12] České vnitrostátní právo upravuje opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza v § 180e zákona o pobytu cizinců a označuje jej jako žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza. Tento opravný prostředek je považován za speciální typ řádného opravného prostředku, který vyústí v rozhodnutí správního orgánu o veřejném subjektivním právu cizince, tj. v rozhodnutí podle § 65 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 7. 2013, čj. 1 Ans 9/2013-39, č. 2973/2014 Sb. NSS). Rozhodnutí o novém posouzení důvodů neudělení víza tak svou povahou splňuje vnitrostátní zákonné podmínky pro to, aby mohlo být podrobeno soudnímu přezkumu (nevztahují se na ně ani kompetenční výluky podle § 70 s. ř. s.). Vyloučení soudního přezkumu tohoto rozhodnutí se proto neslučuje s čl. 32 odst. 3 vízového kodexu ve spojení s čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.

[13] Pokud je ustanovení vnitrostátního práva v rozporu s právem Evropské unie k neprospěchu žalobce, je soud povinen od této vnitrostátní právní normy odhlédnout a nepoužít ji (srov. rozsudek ze dne 29. 11. 2017, čj. 6 Azs 320/2017-20, č. 3683/2018 Sb. NSS, body 68–72, v němž NSS odmítl použít ustanovení zákona o azylu neumožňující soudní přezkum zajištění cizince, a rozsudek ze dne 4. 1. 2018, čj. 6 Azs 253/2016-49, č. 3718/2018 Sb. NSS, zejména bod 45, v němž NSS shledal, že vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení dlouhodobých víz je rovněž neslučitelné s unijním právem). NSS proto konstatuje, že § 171 písm. a) zákona o pobytu cizinců se v případě stěžovatele nepoužije a krajský soud pochybil, když rozhodnutí žalovaného vyloučil ze soudního přezkumu a žalobu proti němu věcně neprojednal. Žaloba by měla být rovněž projednána bez ohledu na to, jaký je důvod podání žádosti o dlouhodobé vízum – podnikání, studium atd. (srov. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci *El Hassani*, z něhož krajským soudem zmiňované rozdělování žádostí podle jejich důvodů nevyplývá).

[14] Na závěru soudu nic nemění ani skutečnost, že dřívější rozhodovací praxe připouštěla soudní výluky z přezkumu těchto rozhodnutí. Právní názor na tuto otázku se vyvinul v důsledku výkladu stěžejních ustanovení vízového kodexu v judikatuře Soudního dvora. Vzhledem k tomu, že tento právní názor má původ v rozhodnutí soudu, jehož interpretační vodítka jsou pro NSS závazná, nebylo zapotřebí předkládat tuto věc k posouzení rozšířenému senátu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 11. 1. 2006, čj. 2 Afs 66/2004-53, č. 1833/2009 Sb. NSS).

IV. Závěr a náklady řízení

[15] NSS tedy zrušil usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V novém řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Otázku, jaký je důvod žádosti o udělení dlouhodobého víza, tedy nebude považovat za podmínku samotného soudního přezkumu, ale za skutečnost důležitou pro posouzení důvodů, pro které nebylo stěžovateli vízum uděleno.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. října 2019

Ondřej Mrákota
předseda senátu